

PÍSMENO O

CÍLE PRO TENTO BLOK

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO O, Ó.
- ČTU KRÁTKÁ SLOVA A ROZUMÍM JEJICH VÝZNAMU. 🍷
- ODPOVÍDÁM NA OTÁZKY K TEXTU.
- ŘEŠÍM BADATELSKÝ ÚKOL.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme aktivizační metody ve třídě i venku, individuální a skupinovou práci, vrstevnické učení, diskuze, porovnávání a třídění.

POMŮCKY

Pecky od meruněk (případně kamínky nebo kaštiny), krátká dřívka, prázdné kartičky na hláskování, mazací tabulka s fixem, syrové a uvažené vejce (do skupin).

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 24–25

Písanka 1
str. 15

Čtecí karty
str. I/31–I/34

Strana 38 / písmeno O

Vyučující představí žákům všechny čtyři tvary písmene O.

Jako motivaci k vyvození písmene O lze využít video z cyklu Ábécédé s Michalem.

Strana 38 / básnička OKLAMANÝ KOCOUREK

CÍL: Žák vyhledá v textu písmeno O.

Vyučující přečte básničku. Následně se žáků zeptá, zda se také někdy honili okolo stolu a jaké písmeno při tom „vyběhali“. Společně dojdou k tomu, že písmeno O.

Vyučující také může klást doplňující otázky: Proč se kocourek a kočka honili okolo stolu? Jak rozumíte slovu falešná a oklamaný?

TIP: Při obtahování písmene u ilustrace žáci mění barvu pastelky po každém obtažení. Vznikne tzv. duhové písmeno.

TIP: Kolem ilustrace kočky mohou děti nakreslit další obrázky slov začínajících na O.

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO O, Ó.
- ČTU KRÁTKÁ SLOVA A ROZUMÍM JEJICH VÝZNAMU. 🍷
- ODPOVÍDÁM NA OTÁZKY K TEXTU.
- ŘEŠÍM BADATELSKÝ ÚKOL.

OKLAMANÝ KOCOUREK

OKOLO STOLEČKU,
OKOLO STOLU,
KOČKA A KOCOUREK
HONÍ SE SPOLU.

ON A HO VOLALA,
ŽE NA NĚJ POČKÁ,
POTOM MU UTEKLA.
FALEŠNÁ KOČKA!

František Kábele: Brousek pro tvůj jazyček

1. NAKRESLI KLUBÍČKA PRO KOCOURKA.

2. ZAKROUŽKUJ OBRÁZKY SLOV, VE KTERÝCH SLYŠÍŠ O.

POJMENUJ VŠECHNY OBRÁZKY JEDNÍM SLOVEM. NAPIŠ, KDE SLYŠÍŠ O.

--	--	--	--	--

Poslouchej předčítání básničky. Vysvětli význam slov oklamáný, falešná. Zakroužkuj všechna O. 1. Začni kreslit vždy nahoře. Klubičko několikrát obtahuj. 2. Které ovoce má ve svém názvu O?

38

JAMELISOPUTY

S pomocí knihy *Brousek pro tvůj jazýček* je možné seznamovat žáky zábavnou formou s písmeny abecedy a zároveň u dětí rozvíjet správnou výslovnost jednotlivých hlásek.

Strana 38/1

CÍL: Žák plynulým pohybem nakreslí klubíčka ve tvaru oválu.

TIP: Klubíčka začínají vždy od červené tečky. Žáci vedou tah směrem dopředu vlevo a tvar několikrát obtáhnou.

Strana 38/2

CÍL: Žák pojmenuje jednotlivé druhy ovoce a zapíše slovo OVOCE, případně pouze O na správná místa.

TIP: Při pojmenovávání jednotlivých druhů ovoce mohou žáci sdílet, v jaké podobě je nejraději konzumují (např. smoothie, čerstvé, přímo ze stromu, v zákusku apod.).

TIP: Slova můžeme vizualizovat pomocí prázdných kartiček, a určit tak pozici písmen O.

Strana 39/3

CÍL: Žák napíše písmeno O a slabiku JÓ.

Vyučující připomene správné držení tužky. Psaní předvede na tabuli a upozorní také na směr tahu podle šipky – vždy se začíná nahoře. Žáci nejdříve písmena obtahují, na druhé lince píší slabiku od vyznačeného bodu.

Před psaním slabiky JÓ mohou děti uvést situace, ve kterých toto slovo křičíme, a výkřik si společně zopakovat.

Strana 39/4

CÍL: Žák přečte slova a spojí je s obrázkem podle významu.

TIP: Žáci diskutují o tom, kdy je vhodné číst slova po slabikách a kdy robotí řečí.

ČTI SLOVA.

CÍL: Žák přečte jednoslabičná a dvouslabičná slova.

Žáci postupně zjišťují, který způsob čtení jim vyhovuje více – zda po písmenech, nebo po slabikách.

TIP: Tabulku lze vytisknout a využít k opakovanému nácviku. Žáci například mohou vybarvovat výrazy, které se jim podařilo přečíst správně a plynule.

Strana 39/5

CÍL: Žák pojmenuje pohádku na základě ilustrace.

Vyučující žáky vyzve, aby podle ilustrace určili název pohádky. Pak mohou nakreslit motiv další pohádky, kterou znají, a obrázek představit spolužákům, kteří budou hádat, o jakou pohádku jde.

TIP: Žáky lze motivovat nejen k pojmenování pohádky, ale také ke stručnému vyprávění jejího děje.

3. PIŠ O, Ó.

4. PŘEČTI A SPOJ S OBRÁZKEM.

M	Á	M	A		L	O	M	
S	O	L	Í		L	E	S	

5. PŘEČTI NÁZVY POHÁDEK. DOKRESLI DALŠÍ.

VE TŘÍDĚ NEBO VENKU HLEDEJ PŘEDMĚTY, V JEJICHŽ NÁZVU SLYŠÍŠ O.

OBEJMI STROM.

4. Slova čti tak, jak ti to vyhovuje. Můžeš je vytleskat. 5. Jaké pohádky znáš? Vyber si jednu a vyprávěj děj.
• Skládej O z různých materiálů. • Obejmi svůj strom. Cítíš jeho sílu? Obkresli si na památku jeho list, udělej frotáž kůry.

J A M E L I S O P U T Y

39

VE TŘÍDĚ NEBO VENKU HLEDEJ PŘEDMĚTY, V JEJICHŽ NÁZVU SLYŠÍŠ O.

CÍL: Žák vyhledá předměty, v jejichž názvu se objevuje písmeno O.

Při společném sdílení se žáci učí naslouchat odpovědím spolužáků a vnímat jejich nápady.

TIP: Vyučující může aktivitu nejprve krátce předvést na několika konkrétních příkladech. Pro pohotovější žáky lze hledání zpestřit zadáním méně nápadných předmětů. Žákům, kteří potřebují podporu, je možné pomoci otázkami nebo nasměrováním pozornosti na konkrétní část okolí.

OBEJMI STROM.

CÍL: Žák odhadne stáří stromů pomocí vlastních rukou.

Žáci pracují v malých skupinách, maximálně po čtyřech.

TIP: Každé skupině vyučující poskytne pracovní list Stromová chmatáči z metodiky mezinárodního programu Les ve škole.

Strana 40

BADATELSKÁ LEKCE: CO SE SKRÝVÁ VE VAJÍČKU?

CÍL: Žák při pokusu porovná, jak se točí syrové a uvařené vejce, a pokusí se odhalit proč.

Vyučující přinese do školy jedno uvařené a jedno syrové vejce. Společně se žáky přečte badatelskou otázku: Které vejce se bude točit rychleji? Uvařené, nebo syrové?

Žáci zkusí výsledek odhadnout, aniž by pokus předem vyzkoušeli. Svůj odhad zaznamenají zakroužkováním příslušné možnosti.

Poté otestují, jak se obě vejce točí. Nejprve roztočí jedno, potom druhé a jejich pohyb porovnají. Při pokusu je vhodné dbát na to, aby byla obě vejce roztočena přibližně stejnou silou.

TIP: Pokus lze provést společně s celou třídou nebo v menších skupinách.

TIP: Vejce, u kterého se vyučující se žáky dohodnou, že je uvařené, je vhodné před pokusem oloupat. Díky tomu je pak možné snadno ověřit, zda byl odhad správný.

Po provedení pokusu žáci porovnají výsledek se svým původním odhadem a odpoví na otázku, zda se jejich hypotéza potvrdila.

TIP: Správný badatel se nebojí položit otázku, u které si odpovědi není předem jistý. Pokud se hypotéza nepotvrdí, žáci získávají stejně cennou zkušenost jako v případě, kdy ano. Vyučující vede děti k tomu, aby své odhady sdílely otevřeně a nebály se přiznat, že jejich předpoklad nebyl správný. Badatel je odvážný a fér.

BADATELSKÁ LEKCE: CO SE SKRÝVÁ VE VAJÍČKU?

PŘINES DO ŠKOLY UVAŘENÉ A SYROVÉ VEJCE.

BADATELSKÁ OTÁZKA:

1 KTERÉ VEJCE SE BUDE TOČIT RYCHLEJI? UVAŘENÉ, NEBO SYROVÉ?

2 MOJE HYPOTÉZA:

MYSLÍM SI, ŽE RYCHLEJI SE BUDE TOČIT... (ZAKROUŽKUJ.)

MOJE HYPOTÉZA SE POTVRDILA:

ANO / NE

CO SE VE VAJÍČKU SKRÝVÁ?

KDE V PŘÍRODĚ NAJDEME VAJÍČKA?

HLEDEJ A NAKRESLI.

POSTAV HNÍZDO NA ZEMI, V KEŘI, NA VĚTVI. VYZKOUŠEJ, JESTLI UNESE VEJCE.

1 První badatelská lekce: Zkus odhadnout, které vejce se bude točit rychleji. Surové, nebo uvařené? Označ ho. Pokus můžeš provést společně s celou třídou, nebo v malé skupince. Potvrdila se tvá hypotéza (odhad, předpoklad)? Někdy se hypotéza nepotvrdí, a to je při bádaní v pořádku. Pozoruj rozkrojené uvařené vejce a nakresli je. Na jakékoli kreslení můžeš vždy využít volné listy ve slabikáři.

40 J A M E L I S O P U T Y

Pedagožka Andrea Tláskalová ve videu představuje svou zkušenost s badatelsky orientovanou výukou. Zdůrazňuje, že badatelství dává žákům prostor aktivně objevovat, klást otázky a hledat vlastní řešení, místo aby pouze přijímali hotové informace. Vyučující v této roli žáky provází procesem objevování a vytváří podmínky pro jejich samostatnou práci.

Video, ve kterém děti zkoušejí, které vejce se točí rychleji, lze využít při domácí přípravě k ověření pokusu bez nutnosti vejce předem vařit.

POSTAV HNÍZDO NA ZEMI, V KEŘI, NA VĚTVI. VYZKOUŠEJ, JESTLI UNESE VEJCE.

CÍL: Žák zdokonalí svou zručnost a své konstruktérské dovednosti při stavbě hnízda.

Po opadání listů jsou v korunách stromů lépe vidět ptačí hnízda, která byla během roku ukryta mezi listy. Téma lze využít jako motivaci pro žáky ke stavbě vlastních hnízd.

Zpestřením je společná stavba velkého hnízda, do které se postupně zapojí všichni. Vyučující společně se žáky vybere vhodné místo a připraví dostatek přírodního materiálu, například trávy a větví. Po dokončení si žáci mohou nasadit dříve vyrobené ptačí masky a zahrát si na život v ptačím hnízdě.

TIP: V období hnízdění mohou žáci nabídnout ptákům vhodný materiál na výstelku hnízda, například vyčesané chlupy psů nebo koček. Společně pak mohou pozorovat, zda a za jak dlouho si ptáci vše odnesou.

TIP: Pokud vyučující nemá přehled o ptačích hnízdech v okolí, je možné si se žáky prohlédnout fotografie hnízd a povídat si o nich. Například vlaštovka ke stavbě využívá bláto a sliny, straka staví hnízdo z větvíček a moudivláček si splétá složité zavěšené hnízdo. Žáci mohou také hledat další příklady ptáků, kteří ke hnízdění využívají dutiny stromů.

Strana 41

Text začínající slovy PO SVĚTĚ CHODILO JEDNO O (práce s textem viz ČTENÁŘSKÁ LEKCE) pochází z knihy *Nevyplazuj jazyk na lva*, která obsahuje krátké básničky, říkadla a pohádky. Texty jsou založené na hře s jazykem, rytmem, nečekanými spojeními a vtipnými pointami.

Video ukazuje, jak dlouho trvá, než se vylíhne kuřátko, a jak dále roste v kohouta nebo slepici. Zábývá se také otázkou, zda lze předem poznat, jestli z vajíčka bude slepice, nebo kohout. Na závěr se děti dozvědí, čím se kuřata a slepice živí.

Sebehodnocení:

ČTU KRÁTKÁ
SLOVA A ROZUMÍM
JEJICH VÝZNAMU.

CÍL: Žák provede sebereflexi na základě návratu k tématu týdne.

Žáci vyhledají cvičení, v němž četli krátká slova – na straně 39/4 nebo ve Čtecích kartách. Samostatně se zamyslí nad tím, zda slovům rozuměli, a zvolí, jestli jim při čtení více pomáhalo slabikování, nebo robotí řeč.

PO SVĚTĚ CHODILO JEDNO O. BYLO PĚKNĚ KULATÉ,
OKROUHLÉ A BŘÍŠKATÉ. ALE UŽ HO OMRZELO
JEN TAK SE POTLOUKAT, CHTĚLO DĚLAT NĚJAKOU
UŽITEČNOU PRÁCI. ŘÍKALO SI: „MOHLO BYCH STÁT NA
ZAČÁTKU NĚJAKÉ PĚKNÉ POHÁDKY. MOHLA BY TO BÝT
NAPŘÍKLAD POHÁDKA O KRÁTKOZRAKÉ HVĚZDĚ. ANEBO
O ROZSYPANÝCH VTEŘINÁCH. ANEBO O CHODÍCÍ KLÍČCE.“

ALE NIKDO TAKOVÉ POHÁDKY JEŠTĚ NENAPSAL,
A TAK O DÁL SMUTNĚ CHODILO PO SVĚTĚ.
JEDNOHO DNE UCÍTILO, JAK V NĚM NĚCO ZAŤUKALO.
POTOM ZABOUCHALO, ZABUBNOVALO A ZABŘINKALO.

A DŘÍV NEŽ SE O NADÁLO, PUKLO VEJPŮL A VYLEZLO
Z NĚHO KUŘE ŽLUŤOUČKÉ JAKO SLUNÍČKO.
ANI JSEM NEVĚDĚLO, ŽE JSEM VAJÍČKO, ŘEKLO SI O.
KUŘE SETŘEPALO SKOŘÁPKY A ODVÁŽNĚ SE PUSTILO
DO SVĚTA. PYŠNĚ SI VYKRAČOVALO A VŠEMU SE DIVILO:
Ó! Ó! Ó!

Daniel Hevier: Nevyplazuj jazyk na lva (upraveno)

CO TI PÍSMENO O PŘIPOMÍNÁ?
CO ASI ZAŤUKALO, ZABOUCHALO,
ZABUBNOVALO, ZABŘINKALO? ZKUS TYTO
ZVUKY NAPODOBIT.

CO SE V O SCHOVÁVALO? NAKRESLI.
KTERÁ Z PODTRŽENÝCH POHÁDEK O... TI PŘIPADÁ
NEJZAJÍMAVĚJŠÍ?

J A M E L I S O P U T Y

ČTU KRÁTKÁ
SLOVA A ROZUMÍM
JEJICH VÝZNAMU.

41

ČTENÁŘSKÁ LEKCE

CÍLE

- POZORNĚ NASLOUCHÁM TEXTU.
- POMOCÍ PŘEDČÍTANÉHO TEXTU ROZVÍJÍM SVOU FANTAZII.
- UČÍM SE PRACOVAT VE SKUPINĚ – DOMLOUVAT SE NA SPOLEČNÉM ÚKOLU.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme třífázový model učení, řízené čtení, dramatizaci, skupinovou práci.

POMŮCKY

Velké listy papíru pro skupinovou práci, pastelky, bubínek.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 25 – ovál

Písanka 1
str. 15

Čtecí karty
I/31–I/34

EVOKACE – UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – REFLEXE

V každé této části dochází při učení žáka k důležitému myšlenkovému pochodu, který má vliv na jeho učení.

EVOKACE – startuje, připravuje myšlení žáka na dané téma, úkol, cíl lekce. Pomáhá mu vybavit si, co už o daném tématu ví.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – žák se dovídá nové informace, většinou za pomoci nějaké metody a učitele – průvodce, který mu pomáhá text nebo jiný zdroj informací lépe pochopit a najít to podstatné.

REFLEXE – velmi důležitá a nezbytná část každého učení. V této fázi si žák propojuje své předchozí a nové informace a učí se s nimi pracovat, vyhodnocovat a upevňovat je.

Řízené čtení – metoda, kdy vyučující nebo žáci čtou text po částech. Pedagog během čtení klade otázky, které čtenářům pomáhají pochopit text nebo upozorňují na podstatné informace v textu. Tato metoda je vhodná pro začínající čtenáře a lze klást otázku po každé větě – co nám věta řekla, jak tomu rozumíme, kdo, kde, kdy, co? Na závěr je možné přečíst celý text ještě jednou bez přerušení a nechat ho vyznít vcelku.

EVOKACE

Na tabuli nebo flipchart vyučující napíše O. Pak vyzve žáky, aby si písmeno prohlédli a společně o něm přemýšleli a diskutovali. Může pokládat otázky, kterými podpoří jejich asociace: Jak písmeno O vypadá? Jaký má tvar? Co vám připomíná? Co všechno by se v něm mohlo schovávat? Žáci své nápady sdílejí a reagují na odpovědi ostatních. Vyučující jejich návrhy podle potřeby rozvíjí dalšími otázkami.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ

Vyučující předčítá text ve Slabikáři na straně 41 metodou řízeného čtení. V průběhu čtení se zastavuje na vhodných místech a otázkami vede žáky k přemýšlení o příběhu, předvídání jeho dalšího děje a porozu-

mění textu. Návodné otázky mohou být tyto: Jaké bylo písmenko O? Jak byste ho popsali? Jaký má tvar? Děti mohou využít výrazy jako kulaté, okrouhlé nebo bříškaté.

Poté se pedagog zaměří na názvy jednotlivých pohádek a motivuje žáky, aby podle názvu odhadovali, o čem by mohly být: O čem asi bude pohádka O krátkozraké hvězdě? Proč? Co se přihodí v pohádce O rozsypaných vteřinách? Jak k tomu může dojít? Kdo asi vystupuje v pohádce O chodící klíčce? Proč si to myslíte?

Při další části čtení se pozornost přesune ke zvukům. Žáci by je měli nejen pojmenovat, ale také sami vytvořit: Co asi zaťukalo? Zaťukejte. Co asi zabubnovalo? Zabubnujte. Co asi zabřínalo? Napodobte. Který zvuk byl nejhlasitější?

V závěru této části vyučující položí otázku: Co se v písmenu O schovávalo?

Žáci podle nápovědy postupně odhalují slovo K_U_Ř_Á_T_K_O.

Po vypátrání slova se žáci promění v malá kuřátka – předvedou, jak si kuřátko pyšně vykračuje a přitom se všemu kolem sebe diví. Při pohybu mohou přemýšlet, co všechno by kuřátko mohlo potkat a čemu by se mohlo divit.

Dramatizace pomáhá žákům vžít se do textu a čtenářský prožitek vyjádřit pohybem, gesty či mimikou. Vyučující může vše podpořit rytmičným doprovodem na bubínek.

REFLEXE

Žáci se rozdělí do skupin po čtyřech. Každá dostane pracovní list s velkým písmenem O. Společně přemýšlejí, co všechno by O mohlo kolem sebe vidět a čemu by se mohlo divit. Své nápady zakreslují přímo do písmene O v pracovním listu.

Po dokončení práce děti vystaví své obrázky na lavicích nebo na koberci, a vytvoří tak společnou galerii. Pak si jednotlivé práce prohlížejí a sdílejí, co která skupina nakreslila. O obrázcích mluví, vysvětlují své nápady a porovnávají, v čem se jejich představy shodují nebo liší.

Aktivita podporuje spolupráci ve skupině, rozdělení rolí a vnímání potřeb spolužáků při společné tvorbě. Zároveň vede žáky k vnímání estetické hodnoty autorské pohádky a k jejímu vyjádření prostřednictvím dramatizace a kresby.

TIP: Na závěr lze samostatně vyhledat a vybarvit všechna O v textu (nebo jen v části, aby se žáci nezalekli množství práce). Úkol lze využít také jako domácí procvičování. Děti mohou při této příležitosti rodičům vyprávět, o čem si ve škole četly a co je během lekce zaujalo. Sdílení čtenářského zážitku je v tomto případě důležitější než samotné vybarvování písmene.

TIP: Pohybové a postřehové hry

- **Hra na opičky a obry:** Vyučující s dětmi nejprve domluví pohyb, kterým budou znázorňovat písmeno O (jeho tvar mohou vytvořit ústy, pomocí rukou či celého těla). Poté říká slova začínající na O a děti podle jejich významu reagují domluveným pohybem. Na slovo „Opička!“ se začnou pitvořit a rukama vytvářejí kolečka, na slovo „Obr!“ se narovnají, roztáhnou ramena a snaží se působit co největší. Hru lze obohatit o další slova na O a postupně zrychlovat tempo.
- **Kde je O? (hledání pokladu):** Po místnosti lze schovat předměty, jejichž název začíná na písmeno O (okurka, oříšek, obruč, origami, ořezávátko, opalovací krém). Úkolem dětí je předměty najít a říct, na jaké písmeno začínají.
- **Kruhové skákání:** Vyučující nakreslí křídou na zem velká O nebo položí na podlahu švihadla stočená do kruhu. Děti na povel skáčou pouze do „kruhových písmen O“.

Tvořivé a stolní hry

- **Modelování písmene O:** Pomocí plastelíny, těsta nebo přírodnin (kamínků, kaštanů, větviček) lze tvořit velké a malé psací i tiskací písmeno O.
- **Kreslení obličejů:** Na papíře bude nakresleno velké písmeno O a žáci ho budou postupně proměňovat v něco jiného – v brýle, v obličej, v kolo auta nebo v ústa.